

כשלונו להוראת הקריאה בשיטת „המלה השלימה“ בקרב העולים

ד"ר דינה פייטלסון, מביה"ס לחינוך של האוניברסיטה העברית ומשרד החינוך והתרבות, שזכתה ב-1953 בפרס ישראל בחקר החינוך על מחקרה — גורמי הכשלון אצל ילדי כיתה א', הוציאה בעת יחד עם גב' חמדה אסיא את הספר „גם אני קורא“, הכולל חומר דידיאקטי להוראת הקריאה. שהוא פרי המסקנות התיאורטיות אליהן הגיעה במחקרה.

במחקר זה נותחו הסיבות המביאות לכשלון הנפוץ בלימודים בין ילדי עדות המזרח בראשית דרכם הלימודית. בין השאר הוסקמה המסקנה, כי הכשלון בקריאה נעוץ בשיטת הוראת הקריאה הנהוגה בבתי"ס בארץ. שיטה זו, שיטת „המלה השלמה“ (השיטה הגלובאלית) הועברה אלינו מארצות דוברות אנגלית מבלי שנבדקה מידת התאמתה לאופי המיוחד של הלשון יהכתב העבריים. שיטה זו מקשה על רכישת הקריאה בשפה העברית. ילדים שזוכים לזירוז תרבותי ועידוד במסגרתם המשפחתית עשויים להתגבר על הקושי הנ"ל, ואילו ילדים אשר אינם זוכים לסיוע ופיתוח בבתי"ס עלולים להכשל.

עם העליה מארצות אסיה ואפריקה הפכה הבעיה הנ"ל לבעיה חמורה ומשרד החינוך הקציב סכומים מיוחדים לחיפוש אחרי שיטות מתאימות יותר לילדים יוצאי הארצות הנ"ל.

החומר שבספר נוסה במשך שנתיים בכתות א' של ילדי עולים בסיוע משרד החינוך. כתוצאה מן הניסוי הנ"ל יבעזרתם הפעילה של מפקחים ומורים הוכנסו בחומר שינויים רבים. הוא מקיף מערכת של אמצעים דידיקטיים בהתאם לדרכי העבודה הנהוגות בכיתה א' ובנוי לפי שיטה אשר הותאמה במיוחד ליכולת התפיסה וקצב הקליטה של ילדים יוצאי סביבה תרבותית נחשלת.

החידוש שבשיטה זו הוא בכך שהוא מקנה את הקריאה בדרך פונטית טינטית. קצב ההתקדמות מודרג, וכל הברה והברה שבכתב העברי נלמדת בכיתה. מבחינת תוכנו וצורתו מותאם החומר לרקע התרבותי המיוחד של הילדים להם הוא מיועד. הסיפורים משקפים את הווי חיי העולים, שמות הגבורים לקוחים מהווי זה, וגם התמונות המלוות את החומר מגלמות דמויות אופייניות לו.